

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร

๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม สถานภาพส่วนตัวของผู้ปกครองได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพและรายได้

ในการวิจัยนี้ มีประชากรเป็นผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนพระพุทธศาสนาวัน อาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด ๗๐๐ คน และใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน ๒๖๐ คนในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) มีค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t – test) การ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลที่ค้นพบแบ่งเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม

ด้านเพศพบว่าผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นผู้หญิงมีจำนวน ๑๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๑ ผู้ชายมีจำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๙

ด้านอายุ พบว่า ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุระหว่าง ๕๑ ปีขึ้นไปมี จำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕ อายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี มีจำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๓ อายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี มีจำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘

ด้านการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด มีจำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๒ ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗ ระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๓ และ ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘

ด้านอาชีพ พบว่า ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมากที่สุด มีจำนวน ๑๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘ รองลงมาที่อาชีพรับจ้างมีจำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕ และอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒

ด้านรายได้ พบว่า ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ ขึ้นไปมากที่สุด จำนวน ๑๔๓ คนคิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐ รองลงมาที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๐ – ๒๐,๐๐๐ จำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๘ ที่มีรายได้ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕ และที่มีรายได้ตั้งแต่ ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘

๕.๑.๒ ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร ปรากฏว่าผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ ๑) ด้านความกตัญญู ๒) ด้านความซื่อสัตย์ ๓) ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ๕) ด้านความขยันหมั่นเพียร ๖) ด้านความเสียสละ ดังนี้

๑) ด้านความรับผิดชอบ

ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในด้านความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า การเคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดา มากที่สุด รองลงมาคือการช่วยเหลือภารกิจของบิดามารดาตามสมควรแก่โอกาส, และการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จโดยไม่ต้องให้คนอื่นเตือน, การช่วยเหลืองานบ้านตามความสามารถโดยไม่ต้องเตือน, รวมถึงการรักษาความสะอาดร่างกายด้วยตนเอง, และในส่วนตัวผู้ปกครองมีความเห็นมีค่าเล็กน้อยที่สุดคือการรู้จักประหยัดเพื่อแบ่งเบาภาระของพ่อแม่,

๒) ด้านความมีระเบียบวินัย

ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในด้านความมีระเบียบวินัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ไม่ทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นทั้งในและนอกโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด, รองลงไปเป็นการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด, การแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ, การเข้าแถวซื้ออาหารและทิ้งขยะในที่ ที่จัดเตรียมไว้, การเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนของครู

เสมอ, และในส่วนที่ผู้ปกครองมีความเห็นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือนักเรียนมีความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพบิดามารดาและผู้ใหญ่,

๓)ด้านความซื่อสัตย์

ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในด้านความซื่อสัตย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า การยอมรับความผิดพลาดที่เกิดจากการกระทำของตน,มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด การไม่ลอกการบ้านของเพื่อนแม้จะถูกลงโทษ, การได้ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อตนเอง, ไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต, ไม่กล่าวโทษผู้อื่นเพื่อให้ตนเองพ้นผิด, และในส่วนที่ผู้ปกครองมีความเห็นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถของตน,

๔)ด้านความเสียสละ

ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในด้านความเสียสละโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า นักเรียนเสียสละเวลาส่วนตนเพื่อช่วยเหลือครอบครัวทำงาน มากที่สุด รองลงมาเป็นนักเรียนรับอาสาช่วยงานเพื่อน ๆ ในห้องเรียน, นักเรียนเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม, นักเรียนช่วยเพื่อน ๆ ทำความสะอาดห้องเรียนละบริเวณโรงเรียน, นักเรียนช่วยทำกิจกรรมทางโรงเรียน, และในส่วนที่ผู้ปกครองมีความเห็นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนช่วยเพื่อน ๆ ทำงานในโรงเรียน,

๕) ด้านความขยันหมั่นเพียร

ระดับ ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในด้านความขยันหมั่นเพียร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า นักเรียนค้นหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เสมอ มากที่สุดส่วนที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ นักเรียนร่วมมือร่วมใจกันจัดกิจกรรมงานประจำปีของโรงเรียน, นักเรียนหมั่นพยายามทบทวนบทเรียนเสมอ, ไม่เข้าใจบทเรียนจะพยายามศึกษาและสอบถามครูผู้สอนทันที, นักเรียนมีความอดสาหะทำการบ้านเสมอ, และในส่วนที่ผู้ปกครองมีความเห็นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนมีความขยันมาโรงเรียนเสมอไม่ขาดเรียน

๖) ด้านความกตัญญู

ระดับ ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในด้านความกตัญญู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แล้วพบว่า นักเรียนมีจิตสำนึกในบุญคุณของคุณครูเป็นผู้ให้วิชาความรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือการมีความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์, มีสัมมาคารวะ ต่อครูและญาติผู้ใหญ่, นักเรียนมีจิตสำนึกว่าพ่อแม่เป็นผู้มีอุปการคุณต่อเรา, แสดงความเคารพ นับถือ เชิดชู ผู้มีพระคุณ, และในส่วนที่ผู้ปกครองมีความเห็นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การไหว้คุณพ่อแม่หรือผู้ปกครองก่อนไปโรงเรียน

๕.๑.๓การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพส่วนตัวของผู้ปกครองได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพรายได้

เปรียบเทียบตามเพศ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม พบว่าความคิดเห็นของผู้ปกครองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ สำหรับรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ และ ด้านความขยันหมั่นเพียรส่วนในด้านอื่น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ตามลำดับ

เปรียบเทียบตามอายุ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา จำแนกตามอายุโดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน และในรายด้านทั้ง ๖ ด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

เปรียบเทียบตามการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน และในรายด้านทั้ง ๖ ด้าน มีด้านความรับผิดชอบ และด้านความมีระเบียบวินัย ที่แตกต่างกัน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

เปรียบเทียบตามอาชีพ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน และในรายด้านทั้ง ๖ ด้าน มีด้านความกตัญญูที่มีความเห็นแตกต่างกัน นอกนั้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

เปรียบเทียบตามรายได้ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา จำแนกตามรายได้พบว่า

ไม่แตกต่างกัน และในรายด้านทั้ง ๖ ด้าน มีด้านความรับผิดชอบ ที่มีความเห็นแตกต่างกัน นอกนั้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

๕.๒ การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานครมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

๕.๒.๑ คุณธรรมและจริยธรรม ตามหลักในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายคุณธรรม และจริยธรรม ไว้ดังนี้คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม และตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ใน ๖ ด้าน คือ ๑ ด้านความรับผิดชอบ, ๒ ด้านความมีระเบียบวินัย, ๓ ด้านความซื่อสัตย์, ๔ ด้านความเสียสละ, ๕ ด้านความขยันหมั่นเพียร, ๖ ด้านความกตัญญู ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวาโดยส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับมาก และที่เห็นว่านักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา นั้นมีคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุดคือ

๑) ด้านความกตัญญูเพราะต่างเห็นว่า ความกตัญญูนั้นเป็นสิ่งที่ควรมีแต่นักเรียนทุกคน และหากมีอยู่ในผู้ใดผู้นั้นย่อมพบกับความเจริญ โดยเฉพาะนักเรียนเมื่อได้เข้ามาศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์แล้ว ผู้ปกครองส่วนใหญ่เชื่อว่า เด็กนักเรียนจะได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการมีสัมมาคารวะต่อครูและผู้ใหญ่ การมีจิตสำนึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ **ขม ภูมิภาค** ที่กล่าวว่า กตัญญู แปลว่า รู้คุณค่า หมายความว่า ใครทำอะไรก็ไม่ลืม ระลึกถึงบุญคุณอยู่เสมอ กตเวที แปลว่า แทนบุญคุณ หมายความว่า ตอบแทนบุญคุณท่าน รวมความว่า กตัญญูกตเวที หมายความว่า ผู้อุปการคุณท่านทำแล้วและตอบแทน คนดีต้องมีคุณธรรมข้อนี้เป็นเครื่องหมาย ถ้าไม่มีคุณธรรมข้อนี้เป็นเครื่องหมายก็ยังไม่ได้ชื่อว่าเป็นคนดี และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ **รุจิรุ ฐาณะ** ที่กล่าวว่า กตัญญู หมายถึง การรู้สึกสำนึกในบุญคุณหรือความดีของคน ๆ นั้น กตเวที หมายถึง การตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ และวิธีปฏิบัติตนเพื่อแสดงความกตัญญูกตเวที

- ๑) เชื่อฟังคำสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ และญาติผู้ใหญ่
- ๒) ช่วยกิจการงานของผู้มีพระคุณและคอยรับใช้ท่านเมื่อมีโอกาส
- ๓) ระลึกถึงพระคุณของท่าน เมื่อถึงวันสำคัญของท่านหรือวันที่ระลึกต่าง ๆ ควรมากราบอวยพรท่าน เพราะจะทำให้ท่านปลื้มใจว่าเรายังระลึกถึงท่านอยู่

๔) แสดงความยกย่องนับถือท่านด้วยความจริงใจและไม่ลบหลู่ดูหมิ่น

๒) ด้านความซื่อสัตย์จัดว่าเป็นผลการได้ศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ซึ่งทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนนั้นเปลี่ยนไปโดยมีการยอมรับความผิดของตน และมีความเกรงกลัวต่อสิ่งที่ตนกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับ **วิเชียร ขาบุตรบุญทริก** ที่ได้กล่าวว่า ความซื่อสัตย์สุจริตนั้นหมายถึงการตรงต่อความเป็นจริง ไม่เบี่ยงเบนหรือแก่งัดให้ผิดไปจากความเป็นจริง นอกจากนี้หมายถึงความจริงจัง และจริงใจ และนอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความซื่อสัตย์ในด้านพฤติกรรมต่าง ๆ ให้กับตัวผู้เรียนให้มีเพิ่มมากขึ้น เช่น ในด้านการไม่หยิบสิ่งของของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต และมีความพยายามในความรับผิดชอบที่ตนเองได้รับมอบหมายงานมาอย่างเต็มกำลัง ซึ่งสอดคล้องกับ **ทวิ บุญเกตุ** ได้จำแนกความซื่อสัตย์เป็น ๓ ประเภทคือ

๑) ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หมายถึง การมีหิริโอตัมปะ รู้จักละอายตนเอง ไม่กล้ากระทำในสิ่งที่เชื่อว่าจะไม่สุจริต แม้ว่าจะไม่มีใครรู้เห็น เป็นการทำตามคำพูด โดยไม่เหลวไหล

๒) ความซื่อสัตย์ต่อการทำงาน ได้แก่ การมีความซื่อตรง เทียงธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น หรือแสวงหาผลประโยชน์ในทางไม่ชอบ

๓) ความซื่อตรงต่อเพื่อนฝูง เป็นคุณสมบัติของเพื่อนที่ดี ผู้ที่มีความซื่อตรงต่อเพื่อนจะมีความปรารถนาดีต่อเพื่อน ไม่คดโกง หรือคิดทรยศหักหลังเพื่อน

๓. ด้านความมีระเบียบวินัย คุณธรรมในด้านความมีวินัยนั้นเป็นคุณธรรมที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ข้อบังคับ กฎหมาย และศีลธรรม เพื่อทำให้เกิดความสงบสุขในชีวิตของตนเอง และความเป็นระเบียบของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ **พนัส หันนาคินท์** ได้กล่าวว่า วินัยเป็นมาตรการที่สร้างขึ้นเพื่อให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ และเป็นการส่งเสริมให้ปฏิบัติตามระเบียบ ซึ่งมักจะเรียกว่า “วินัย” กับ “ระเบียบ” เมื่อรวมกันเป็น “ระเบียบวินัย” โดยเฉพาะความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้ศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ต่างเห็นว่า ผู้ที่ได้ศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ต่างไม่คิดที่จะก่อการวิวาทกับผู้อื่น และปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับ **ภิญโญ สาธร** ที่ว่า วินัยหมายถึงระเบียบข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อควบคุมความประพฤติ และนอกจากนี้ การเสริมสร้างวินัยต่อตนเองนอกเหนือจากความประพฤติดังกล่าวแล้ว ยังรวมไปถึงความประพฤติในด้านต่าง ๆ เช่น การแต่งกาย, ความเป็นระเบียบในการทิ้งขยะ หรือแม้แต่การเข้าแถวเพื่อซื้ออาหารต่าง ๆ ซึ่ง **สมเจตน์ อภิมณฑ์รักษา** ได้สรุปถึงความมีวินัยไว้ว่า

๑) ช่วยให้นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบเรียบร้อย สวยงาม

๒) ช่วยสร้างความรับผิดชอบแก่บุคคล

๓) ช่วยให้ครูและนักเรียนอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข

๔) ช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ

๕) ช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

๖) ช่วยส่งเสริมหลักประชาธิปไตย ทุกคนจะต้องรับผิดชอบควบคุมตนเอง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วนิดา เสวกดรุณทร ที่ได้ให้แนวคิดและแนวทางในการสร้างวินัยให้นักเรียนไว้ดังนี้

๑) ผู้ใหญ่สามารถสร้างวินัยให้กับเด็กได้ คือ การทำตัวอย่างที่ดีให้เด็กประพฤติปฏิบัติตาม คอยชี้แนะ ตักเตือน รวมทั้งให้เหตุผลข้อดีข้อเสีย ของการประพฤติปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ

๒) ชั้นเรียนกับการสร้างวินัย ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ในชั้นเรียน ครูต้องควบคุมเอาจริงกับระเบียบข้อบังคับ ถ้าทำผิดก็ลงโทษและทำอย่างต่อเนื่อง

๓) กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมสร้างนิสัยในโรงเรียนประถมศึกษา ครูประจำชั้นมีความใกล้ชิดกับเด็กมากจึงเหมาะที่จะปลูกฝังและสร้างนิสัยให้กับเด็กในหลายโอกาสที่เอื้ออำนวยให้ โดยเฉพาะตอนเช้า และหลังเคารพธงชาติ ซึ่งโรงเรียนส่วนมากมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ การปรับตัว ตลอดจนการฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และกิจกรรมต่าง ๆ ควรวางโครงการอย่างมีจุดประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนรวมทั้งมีการประเมิน

๔ ด้านความรับผิดชอบ เป็นคุณธรรมที่ทุกคนต้องแสดงออกด้วยการเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเอง มีความตั้งใจในการที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่ต่างเห็นว่า บุตรหลานของตนนั้นมีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้นเมื่อได้เข้ามาศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยเฉพาะการเชื่อฟังคำสอนของบิดาและมารดา และการทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จ รวมถึงการช่วยเหลืองานบ้านตามความสามารถของตนเองโดยไม่ต้องมีใครสั่ง ซึ่งสอดคล้องกับ วิภา พงษ์พิจิตร ได้กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงถึงความเอาใจใส่และรับเป็นภาระหน้าที่การงานพยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และนอกจากนี้ **ชม ภูมิภาค** ได้กล่าวว่า “การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อบุคคลและส่วนรวมว่าจะต้องปลูกฝังด้วยการทำให้เขาได้กระทำมิให้เกิดขึ้นจากการบอกเล่ากันเท่านั้น วิธีการสอนในโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การบอกให้จัดงานเป็นรายบุคคลไม่ได้มีส่วนช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเลย ควรจะให้เด็กรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นคณะตามความเหมาะสมในการทำงานเป็นกลุ่มแต่ละคนจะได้รับมอบหมายให้ทำงานอันเป็นส่วนหนึ่งของงานทั้งหมดเพื่อจะให้งานส่วนรวมสำเร็จลงด้วยดี แต่ละคนก็จะทำงานในส่วนความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มทีงานสำเร็จเมื่อแต่ละคนทำงานประสานกัน หากคนใดคนหนึ่งขาดความรับผิดชอบงานก็จะสำเร็จลง

ได้ยาก นอกจากนี้ควรจัดให้มีครูที่ให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนด้วยเพื่อฝึกความรับผิดชอบไปในตัว

๕ ด้านความขยันหมั่นเพียรจัดเป็นคุณธรรมอีกด้านหนึ่งที่ควรมีการปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคนซึ่ง **ราชบัณฑิตยสถาน** ได้ให้ความหมายของความขยันไว้ว่า การทำงานอย่างแข็งขันไม่ปล่อยปละละเลย ทำหรือประพฤติเป็นปกติสม่ำเสมอไม่เกียจคร้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ปกครองของนักเรียนโดยส่วนใหญ่จึงเห็นว่า เมื่อบุตรหลานของตนได้เข้ามาศึกษาในศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีความขยันเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการรู้จักค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และการที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างไม่ขาดแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านความขยันหมั่นเพียรนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดซึ่ง**สุพัตรา สุภาพ** ได้กล่าวว่าความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง ต่อความยากลำบาก และมีความมานะอดทน และยังสอดคล้องกับ **กมล ภูประเสริฐ** ได้กล่าวถึงพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรไว้ดังนี้

- ๑) การปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ทำหน้าที่ให้เรียบร้อย ไม่คั่งค้าง
- ๒) การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง อดทน และตั้งใจ
- ๓) การช่วยเหลืองานผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
- ๔) การใช้เวลาว่างทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์
- ๕) ความสนใจ กระตือรือร้นในสิ่งต่าง ๆ และในกิจกรรมที่ตนมีส่วนร่วม

๖ ด้านความเสียสละ จัดเป็นคุณธรรมที่สำคัญอีกด้าน โดยเฉพาะความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ต่างเห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้านการเสียสละอยู่ในระดับมาก เพราะเห็นว่านักเรียนมีการช่วยเหลืองานของครอบครัวมากขึ้นและรู้จักอาสาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและโดยเฉพาะการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนซึ่ง **เนตร์พัฒนา ยาวีราช** ได้กล่าวว่า ความเสียสละเป็นการละความเห็นแก่ตัว การแบ่งปันแก่ผู้อื่นไม่ว่าจะด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญาหรือกำลังทรัพย์ ตามสมควรแก่ฐานะและยังสอดคล้องกับ**พญงศักดิ์ สันทะ** ได้กล่าวถึงความเสียสละว่า เป็นการละความเห็นแก่ตัว การให้แก่บุคคลที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา โดยที่จะต้องให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ทำกิจการงานเท่าที่จะทำได้ ไม่นิ่งเฉย ให้ความคำแนะนำ ช่วยแก้ปัญหา ช่วยเพิ่มพูนความรู้ตามกำลังสติปัญญา และมีความยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข ให้อภัยอยู่เสมอ

ดังนั้นการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนตามแนวทางต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น จัดว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง และได้จำเพาะว่าการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนนั้นเป็นหน้าที่ของใครหรือกลุ่มใด แต่เป็นกาประยุกต์ สร้างสรรค์ ให้เป็นรูปธรรมภายใต้ความร่วมมือร่วมใจระหว่างสถาบันครอบครัว วัด และสถานศึกษา

๕.๒.๒ ความคิดเห็นของคิเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานครเมื่อจำแนกตามเพศ ผู้ปกครองชายและหญิง พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนผู้ปกครองที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ไม่แตกต่างกัน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลของการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของคิเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดยานนาวา กรุงเทพมหานครผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ซึ่งได้รวบรวมและสรุปจากแบบสอบถามในตอนที ๓ ซึ่งเป็นคำถามเพื่อแสดงความคิดเห็นความพอใจในด้านต่าง ๆ ลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายเปิด (open-end questions) ในรายด้าน ๖ ด้าน ดังต่อไปนี้

๑) โรงเรียนควรเพิ่มกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้เกิดจิตอาสามากขึ้น เพราะจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความเห็นในด้านนี้จัดเป็นอันดับสุดท้าย และในด้านความขยันหมั่นเพียรของนักเรียน

๒) โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรม ที่ส่งเสริม หรือเป็นการชักชวนให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการได้มาศึกษา โดยเฉพาะวิธีการสอนของผู้สอนควรมีการปรับปรุงเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาเพิ่มเติมในด้านความมั่นคงในคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน หลังการดำเนินการวิจัยนี้แล้ว ว่านักเรียนยังคงมีคุณธรรม จริยธรรม และได้นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันจริง

๒) ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม และค่านิยมต่าง ๆ โดยการจัดเรียนรู้แบบบูรณาการด้วยกิจกรรมต่าง ๆ

๓) ควรศึกษาถึงการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมโดยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กับการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ เช่นการคิดวิเคราะห์ การนำเสนอผลงาน การปรับสภาพของผู้เรียน

๔) ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบคุณธรรมและ จริยธรรม นักเรียนระหว่างโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กับนักเรียนทั่วไปที่ไม่ได้เรียน โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในระดับชั้นอื่น ๆ